

۱-۲- تولید ناخالص داخلی

۰/۷ واحد درصد بیشتر بود. دلیل بالاتر بودن عملکرد مذکور، کاهش ۳/۹ درصدی ارزش افزوده گروه نفت به قیمت‌های ثابت است.

جدول ۱-۲- عملکرد تولید ناخالص داخلی برحسب فعالیت‌های اقتصادی (درصد تغییر) (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶)

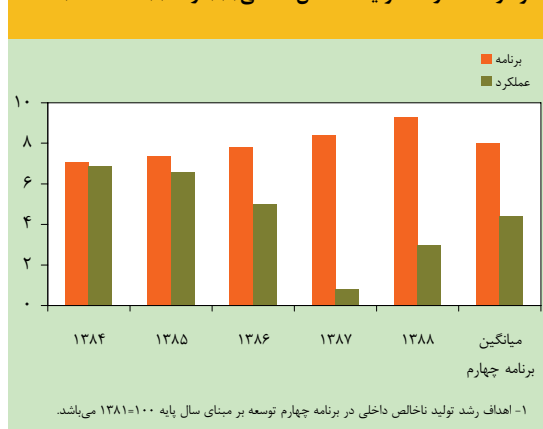
سال	سال		
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶
کشاورزی	۱۳/۵	-۱۱/۸	۶/۴
نفت	-۳/۹	-۲/۰	۱/۳
صنایع و معادن	۲/۸	۵/۵	۳/۲
خدمات	۲/۲	۲/۴	۶/۰
تولید ناخالص داخلی	۳/۰	۰/۸	۵/۰
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۳/۷	۱/۲	۵/۴

در سال ۱۳۸۸، ارزش افزوده گروه کشاورزی به قیمت‌های جاری ۳۶۵۹۷۶ میلیارد ریال برآورد شد که به قیمت‌های ثابت در مقایسه با سال قبل ۱۳/۵ درصد افزایش داشت. این افزایش عمدتاً ناشی از بارندگی و شرایط مساعد آب و هوایی در سال ۱۳۸۸ بود. سهم ارزش افزوده گروه مذکور از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری از ۸/۹ درصد در سال ۱۳۸۷ به ۱۰/۳ درصد در سال ۱۳۸۸ افزایش یافت.

براساس آمار مقدماتی، ارزش افزوده گروه نفت در سال ۱۳۸۸ به قیمت‌های جاری به میزان ۷۲۹۲۸۲ میلیارد ریال بود که به قیمت‌های ثابت نشان‌دهنده ۳/۹ درصد کاهش نسبت به سال قبل است. کاهش تولید و صادرات نفت خام و نیز کاهش

اقتصاد کشور در سال پایانی برنامه چهارم توسعه از عملکرد نسبتاً مطلوبی برخوردار گردید. براساس برآوردهای مقدماتی، تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری به ۳۵۶۲ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۸۸ بالغ شد که به قیمت‌های ثابت معادل ۳/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. نتایج حاصل از برآورد ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی کشور حاکی از آن است که در سال مورد بررسی، گروه‌های کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات به ترتیب از نرخ رشد ۱۳/۵، ۲/۸ و ۲/۲ درصدی برخوردار بوده و گروه نفت با کاهش ۳/۹ درصدی مواجه شد. سهم گروه‌های مذکور در تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری به ترتیب معادل ۱۰/۳، ۱۸/۴، ۵۳/۹ و ۲۰/۵ درصد بود.

نمودار ۱-۲- رشد تولید ناخالص داخلی (۱) (درصد) (۱۳۷۶=۱۰۰)

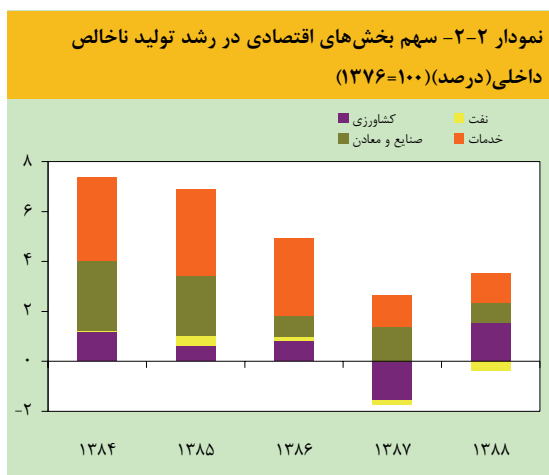

در سال ۱۳۸۸، تولید ناخالص داخلی بدون نفت ۳/۷ درصد رشد داشت که در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی

فصل ۲ تولید و هزینه ناخالص داخلی

صادرات فرآورده‌های نفتی از جمله علل اصلی کاهش ارزش افزوده گروه نفت بود. بر خوردار بودند.

بر اساس برآوردهای مقدماتی، در سال ۱۳۸۸ ارزش افزوده گروه صنایع و معادن به قیمت‌های ثابت از رشدی معادل ۲/۸ درصد برخوردار گردید. در این گروه، ارزش افزوده بخش‌های «معدن»، «صنعت» و «آب و برق و گاز» به قیمت‌های ثابت به ترتیب ۰/۱، ۵/۳ و ۰/۷ درصد افزایش و ارزش افزوده بخش «ساختمان» ۴/۹ درصد کاهش نشان دادند.

۲-۲- هزینه ناخالص داخلی

بر اساس آمار مقدماتی، در سال ۱۳۸۸ رشد هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت معادل ۴/۰ درصد برآورد گردید. بررسی اجزای تشکیل دهنده هزینه ناخالص داخلی نشان می‌دهد که هزینه‌های مصرفی خصوصی با ۴۳/۱ درصد بالاترین سهم از هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری را تشکیل داده و به قیمت‌های ثابت معادل ۱/۱ درصد کاهش یافت.

در این سال هزینه‌های مصرفی دولتی در وزارتخانه‌ها و موسسات وابسته، شهرداری‌ها و سازمان تامین اجتماعی، سهمی معادل ۱۲/۴ درصد از هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری را به خود اختصاص داد و از افزایشی به میزان ۲/۳ درصد به قیمت‌های ثابت برخوردار گردید. از دیگر اجزای عمده هزینه ناخالص داخلی در سال ۱۳۸۸، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص است که با دارا بودن سهمی به میزان ۲۶/۵ درصد از هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری بالغ بر ۹۴۹/۴ هزار میلیارد ریال بود و نسبت به سال ۱۳۸۷ به میزان ۰/۹ درصد به قیمت‌های ثابت کاهش نشان داد.

در بخش ساختمان، ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمان‌های مناطق شهری (با احتساب پروژه مسکن مهر) به قیمت‌های جاری طی سال ۱۳۸۸ نسبت به سال قبل ۲/۰ درصد کاهش داشت. با اعمال شاخص‌های قیمتی متناظر و تعدیل رقم مذکور و همچنین در نظر گرفتن نرخ رشد ارزش افزوده ساختمان‌های روستایی، نرخ رشد ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ حدود ۳/۵ درصد برآورد گردید. بدین ترتیب، با احتساب رقم فوق و نیز رشد ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی، نرخ رشد بخش ساختمان به قیمت‌های ثابت حدود ۴/۹ درصد برآورد می‌شود.

ارزش افزوده گروه خدمات با بیشترین سهم از تولید ناخالص داخلی، از نرخ رشدی معادل ۲/۲ درصد در سال ۱۳۸۸ برخوردار گردید. سهم ارزش افزوده گروه مذکور از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری ۵۳/۹ درصد بود. در این گروه، سهم بخش بازرگانی، رستوران و هتلداری ۱۱/۵ درصد، حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات ۹/۹ درصد، خدمات موسسات پولی و مالی ۳/۴ درصد، خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی ۱۵/۷ درصد، خدمات عمومی ۱۰/۷ درصد و خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی ۲/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری می‌باشد. در سال مورد بررسی، بخش‌های مذکور به قیمت‌های ثابت به ترتیب از نرخ رشدی معادل

۱۲

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

دوره برنامه چهارم توسعه

براساس قانون برنامه چهارم، برای تولید ناخالص داخلی طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۴ به ترتیب رشدی معادل ۷/۱، ۷/۴، ۷/۸، ۸/۴ و ۹/۳ درصد با میانگین رشد ۸/۰ درصد پیش‌بینی شده بود. براساس آمارهای مقدماتی، متوسط عملکرد تولید ناخالص داخلی طی سال‌های برنامه ۴/۴ درصد است که از میانگین هدف برنامه انحراف قابل ملاحظه‌ای دارد. مقایسه رشد عملکرد و اهداف برنامه چهارم در فعالیت‌های اقتصادی نشان می‌دهد که گروه‌های نفت، صنایع و معادن و خدمات در تحقق اهداف رشد برنامه ناموفق بوده‌اند. بحران مالی بین‌المللی و رکود اقتصاد جهانی همراه با مشکلات ناشی از تحریم‌های اقتصادی کشور از دلایل عدم تحقق اهداف برنامه به‌شمار می‌رود؛ علاوه بر این، بهره‌وری کل عوامل تولید نیز همگام با رشد عوامل تولید افزایش نیافته است. طبق فروض اساسی برنامه چهارم، ۳۱/۳ درصد از رشد هدف‌گذاری شده می‌بایست از محل افزایش بهره‌وری کل عوامل تولید حاصل می‌گردید.

رشد هزینه‌های مصرفی کل طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۴ به ترتیب ۴/۸، ۵/۵، ۵/۹، ۶/۴ و ۷/۴ درصد با میانگین ۶/۰ درصد پیش‌بینی شده است؛ اما عملکرد متوسط برنامه پایین‌تر از رشد مذکور است. تحقق اهداف رشد اقتصادی به‌طور عمده تحت تاثیر رشد سرمایه‌گذاری است. بر این اساس، برای تشکیل سرمایه ثابت طی سال‌های برنامه به ترتیب رشدی معادل ۱۱/۳، ۱۱/۰، ۱۱/۷، ۱۲/۹ و ۱۴/۱ درصد با میانگین ۱۲/۲ درصد در نظر گرفته شده است. متوسط عملکرد برنامه معادل ۵/۶ درصد است که فاصله چشمگیری از هدف مزبور دارد.

جدول ۲-۲- عملکرد هزینه ناخالص داخلی

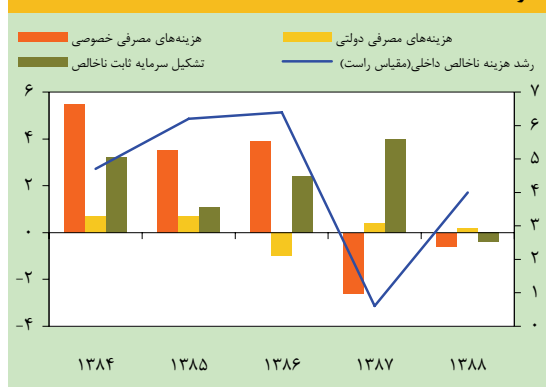
(به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶) (درصد تغییر)

	سال		
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶
هزینه‌های مصرفی خصوصی	-۱/۱	-۴/۵	۶/۸
هزینه‌های مصرفی دولتی	۲/۳	۴/۱	-۸/۵
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	-۰/۹	۱۰/۹	۶/۶
هزینه ناخالص داخلی	۴/۰	-۰/۶	۶/۴
درآمد ملی	-۱/۰	-۱/۲	۷/۳

در این سال رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ماشین‌آلات و ساختمان نسبت به سال قبل به ترتیب ۱/۳ درصد افزایش و ۳/۶ درصد کاهش نشان داد. در بخش تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ساختمان، کاهش نرخ رشد به دلیل کاهش سرمایه‌گذاری بخش دولتی و خصوصی در این فعالیت بود.

در سال ۱۳۸۸، واردات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت ۱/۶ درصد کاهش و صادرات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت معادل ۶/۴ درصد افزایش یافت. بدین ترتیب در سال ۱۳۸۸، هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت به ۵۱۱۹۷۵ میلیارد ریال رسید که رشدی معادل ۴/۰ درصد را نشان می‌دهد.

نمودار ۲-۳- سهم اقلام هزینه در رشد هزینه ناخالص داخلی (درصد) (۱۳۷۶=۱۰۰)

فصل ۲ تولید و هزینه ناخالص داخلی

جدول ۲-۳- عملکرد رشد بخش‌های اقتصادی

(درصد تغییر)

میانگین برنامه (عملکرد)	سال					
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
۴/۰	۱۳/۵	-۱۱/۸	۶/۴	۴/۷	۹/۲	کشاورزی
-۰/۲	-۳/۹	-۲/۰	۱/۳	۳/۶	۰/۳	نفت
۶/۴	۲/۸	۵/۵	۳/۲	۹/۴	۱۱/۶	صنایع و معادن
۴/۷	۲/۲	۲/۴	۶/۰	۶/۷	۶/۴	خدمات
۵/۰	۳/۷	۱/۲	۵/۴	۷/۰	۷/۸	تولید ناخالص داخلی (بدون نفت)
۴/۴	۳/۰	۰/۸	۵/۰	۶/۶	۶/۹	تولید ناخالص داخلی

جدول ۲-۴- عملکرد هزینه ناخالص داخلی

(درصد تغییر)

میانگین برنامه (عملکرد)	سال					
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
۳/۳	-۱/۱	-۴/۵	۶/۸	۶/۱	۱۰/۰	هزینه‌های مصرفی خصوصی
۱/۸	۲/۳	۴/۱	-۸/۵	۵/۸	۶/۰	هزینه‌های مصرفی دولتی
۵/۶	-۰/۹	۱۰/۹	۶/۶	۳/۰	۸/۷	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۴/۳	۴/۰	۰/۶	۶/۴	۶/۲	۴/۷	هزینه ناخالص داخلی